

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra tělesné výchovy a výchovy ke vzdělávání

Komunikace

Příprava vyučovací hodiny

Machatová Monika, 403 254

Téma: Komunikace

Kapitola v RVP: Vztahy mezi lidmi a formy soužití

Ročník: 7.

Vyučovací hodina: 1 (45 min)

Použité pomůcky: pracovní list, počítač, diaprojektor

Klíčové kompetence:

- **Kompetence k učení**

Žák umí plánovat a řídit vlastní učení. Projevuje ochotu věnovat se dalším znalostem.

Žák dokáže třídit informace. Chápe je a efektivně je využívá.

Žák využívá obecné termíny a uvádí je do souvislostí, propojuje poznatky a umí vytvořit komplexnější celek z učiv.

Žák umí pracovat samostatně.

Žák vidí smysl v učení a má k němu pozitivní vztah.

- **Kompetence k řešení problémů**

Žák rozpoznává problémové situace, chápe je, přemýšlí o nich. Plánuje způsob, jakým problém řešit.

Žák hledá informace k vyřešení problému.

Žák umí řešit problémy samostatně, používá logické myšlení.

Žák ověřuje správnost řešení problému a osvědčené postupy umí aplikovat do nově vzniklých problémových situací.

Žák umí kriticky myslet a činit zásadní rozhodnutí, které je schopen obhájit.

- **Kompetence komunikativní**

Žák umí formulovat své myšlenky a názory v logickém sledu.

Žák naslouchá druhým a rozumí jim. Zapojuje se do diskuze.

Žák rozumí různým textům a materiálům, reaguje na ně a používá je ke svému rozvoji.

Žák používá různé komunikační prostředky ke zkvalitnění komunikace s okolním světem.

Žák užívá komunikační dovednosti ke spolupráci s druhými lidmi.

- **Kompetence sociální a personální**

Žák spolupracuje ve skupině.

Žák se podílí na pozitivní atmosféře v týmu. Přispívá k upevnování mezilidských vztahů.

Žák přispívá k diskuzi jak v malé, tak ve velké skupině. Efektivně spolupracuje s druhými při řešení problému.

Žák si vytváří sebedůvěru v sobě samého.

- **Kompetence občanské**

Žák respektuje druhé lidi, váží si jich a je schopen se vcítit do situací.

Žák chápe základní principy, je si vědom svých práv a povinností.

Žák se rozhoduje zodpovědně podle dané situace.

Žák podporuje rozvoj společnosti, kultury a tvořivost.

- **Kompetence pracovní**

Žák bezpečně používá materiály, dodržuje pravidla, plní povinnosti.

Žák přistupuje kvalitně a funkčně z hlediska ochrany společenských hodnot.

Žák využívá znalosti a dovednosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech.

Mezipředmětové vztahy: občanská výchova – žák se v rámci občanské výchovy orientuje v komunikaci, ve vztazích mezi vrstevníky, mezilidských vztazích, vztazích v rodině

Cíle hodiny:

- Žáci umí definovat pojem komunikace.
- Žáci dokážou vysvětlit pojmy probírané v hodině.
- Žáci chápou rozdíl verbální a neverbální komunikace.

Opěrné pojmy: komunikace, vztahy, přátelství, rodina, učitel, žák, kamarád, přítel, spolužák, dospívání, řeč těla

Nové pojmy: puberta, verbální a neverbální komunikace, zóny osobního prostoru

Teoretická příprava:

KOMUNIKACE

Pokud chceme podporovat dobrou komunikaci (v rodině, mezi spolužáky, kamarády,..) tak je velmi důležitá vzájemná úcta, snaha pomoci a kompromis. Kompromis dříve nebyl samozřejmostí. Například v dávných dobách byly děti považovány za méněcenné a musely se klanět svým rodičům. Námitky nebyly tolerovány. Dnes už je tomu jinak.

Těžkou zkouškou pro rodiče dětí je puberta. Dospívající člověk se snaží vymanit ze závislosti rodičů a bývá k rodičům velmi kritický. Má velmi často odlišný názor než vlastní rodiče. Sociální vztahy se naopak rozšiřují. Důraz kladen na kamarády, se kterými se cítí svobodně. Jedná se o proces psychologického a sociálního vývoje. Postupně dospívající člověk ve většině případů navrácí zájem o rodinné příslušníky.

Díky komunikaci sdělujeme a přijímáme informace. Komunikujeme na základě vrozených předpokladů. Za klady komunikace považujeme např. to, že umím naslouchat nebo projevuji zájem. Za zápory komunikace považujeme např. fakt, že skáču lidem do řeči nebo uhýbám pohledem.

Ke komunikaci používáme slovní (verbální) a mimoslovní (neverbální) komunikaci. Většina informací bývá sdělována neverbálně. Např. tón hlasu, výraz tváře, styl sedu či pohybu. Neverbální komunikace říká mnohem víc než komunikace verbální. Za nejčastější sdělovací neverbální komunikaci se považuje mimika (výraz obličeje), jako např. vyjádření smutku, zlosti, překvapení. Slovní i mimoslovní komunikace se však vzájemně prolínají a tvoří jednotný celek.

Posturologie neboli posturika se zabývá postojem těla.

Haptika je dotýkání se (lidí kolem, fyzický kontakt jako např. líbání či hlazení).

Mimika nám vyjadřuje výraz obličeje, kdy projevujeme svoje emoce, jako např. radost či smutek.

Proxemika nám vyjadřuje postoj při komunikaci.

Zóny osobního prostoru představují velikost prostoru, kterého se snažíme držet při různých setkáních.

Průběh vyučovací hodiny:

Fáze hodiny	Popis činnosti	Metoda	Čas
Motivace	Video - sledování	Sledování videa, diskuze	10 min
Expozice	Seznámení s novým tématem - Úvod o komunikaci	Výklad	10 min
Fixace	Pracovní list	Samostatná práce, kontrola	20 min
Aplikace	Shrnutí hodiny	Diskuze	5 min

Motivace

Na začátku hodiny budou žáci informováni o jejich novém tématu. Bude jim puštěno video, kde budou seznámeni o různých formách komunikace, např. posturika. Délka videa je 10 min, ovšem poslední minuta už neobsahuje informace, takže video bude puštěné celých 9 min od začátku. Poté jim bude položena otázka „Co pro ně bylo nové ve videu?“ Očekávám, že se nebudou orientovat v pojmech jako je např. posturika, haptika (pojmy pro ně budou nové)... a tím se přejde k výkladu a vysvětlení pojmů

Bude hlavně rozebíráno téma mládež a dospělí (autorita). Dále bude rozebírána komunikace jako prostředek ke sdělování a přijímání informací. Následně budou žáci seznámeni s verbální a neverbální komunikací, na základě čehož jim bude v další části hodiny puštěno video na téma „řeč těla“.

Expozice

Bude hlavně rozebíráno téma mládež a dospělí (autorita). Dále bude rozebírána komunikace jako prostředek ke sdělování a přijímání informací. Následně budou žáci seznámeni s verbální a neverbální komunikací.

Fixace

V pracovním listě (příloha 1) budou žáci odpovídat na otázky či doplňovat volná políčka. Pracovní list jim bude rozdán a budou mít za úkol vyplnit první cvičení, které se po chvíli zkontroluje a takto se bude postupovat se všemi ostatními cvičeními. Otázky v pracovním listu budeme společně rozebírat a úkoly na doplňování budou prvně doplňovat sami. V závěru této fáze vyučovací hodiny budou předvádět různé neverbální projevy, které jsou dány za úkol v pracovním listu. A to tak, že vyučující vyvolá žáka, který buď chce neverbální projev přednést, nebo jakéhokoliv jiného žáka (vše bude závislé na aktuální situaci). Tento pracovní list bude sloužit jako příprava na test.

Aplikace

Dojde ke shrnutí hodiny. Vyučující shrne v pár bodech danou problematiku tématu „komunikace“. A upozorní je, že daný pracovní list jim bude sloužit jako příprava na blížící se test.

Příloha 1

KOMUNIKACE – pracovní list

Člověk je tvor společenský a komunikace patří k jeho základním potřebám.

1. Je komunikace pro člověka důležitá?
2. Jak komunikuje člověk neslyšící?
Jak může číst člověk, který nevidí?
Co znamená rčení „Jeden o voze druhý o koze?“

Základem dobré komunikace v rodině, mezi spolužáky, kamarády, spolupracovníky aj. je vzájemná úcta a ohleduplnost, snaha pomoci a kompromis. Druhého člověka nezesměšňujeme a neponižujeme.

3. Existuje přísloví „Nedělej druhému to, co nechceš, aby dělal on tobě.“ Snažíš se též podle toho řídit?
4. Jak vypadala komunikace v rodině v minulosti a dnes?
5. Ptají se Tě rodiče na Tvůj názor?

Velmi těžká zkouška mezi rodiči a dětmi je v období _____. Dospívající člověk nechce být závislý, vůči rodině se stává velmi kritický a na spoustu věcí má odlišný názor než rodiče. Snaží se klást důraz na kontakt s kamarády, chce se cítit svobodně. Postupem času se vše začne vyrovnávat a plně hodnotí rodinu.

Komunikace mezi spolužáky v nás vyvolává snahu ztotožnit se se skupinou, přizpůsobit své chování i komunikaci skupině (partě). A to jak v kladných tak záporných jednotkách.

6. Ovládáš umění komunikace?
 - a) Jak se správně při pozdravu stiskne ruka?
 - b) Vadí ti vulgární slovník?
 - c) Skáčeš při rozhovoru lidem do řeči?
 - d) Zasekáváš se v řeči při komunikaci, když ti na něčem záleží?
 - e) Díváš se při rozhovoru lidem do očí?
 - f) Umíš vyslechnout člověka?

7. Napište mě:

Klady komunikace	Negativa komunikace

Komunikace:

- slovní (verbální) – slova, věty
- mimoslovní (neverbální) – tón hlasu, výrazem tváře, tím jak sedíme či se pohybujeme,...

8. Zkus neverbálně vyjádřit:

Strach, vztek, radost, pohodu, štěstí, překvapení, ..

Zóny osobního prostoru:

- intimní 15-45 cm
- osobní 45-120 cm
- společenská 1,2-3,7 m
- veřejná 3,7 m a více

Zdroje:

JANOŠKOVÁ, Dagmar, Monika ONDRÁČKOVÁ a Anna ČEČILOVÁ. Občanská výchova s blokem Rodinná výchova pro 6. ročník základní školy a víceletého gymnázia: příručka učitele. Plzeň: Fraus, 2004. ISBN 80-7238-257-8.

JANOŠKOVÁ, Dagmar, Monika ONDRÁČKOVÁ a Anna ČEČILOVÁ. Občanská výchova 6: s blokem Rodinná výchova : pro základní školy a víceletá gymnázia. 2., upr. vyd. Plzeň: Fraus, 2009. ISBN 978-80-7238-886-8.

JANOŠKOVÁ, Dagmar, Monika ONDRÁČKOVÁ a Anna ČEČILOVÁ. Občanská výchova Rodinná výchova pro 7. ročník základní školy a víceletého gymnázia: příručka učitele. Plzeň: Fraus, 2004. ISBN 80-7238-326-4.

JANOŠKOVÁ, Dagmar, Monika ONDRÁČKOVÁ a Anna ČEČILOVÁ. Občanská výchova Rodinná výchova : pro základní školy a víceletá gymnázia. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2004. ISBN 80-7238-325-6.

NAUČTE SE POROZUMĚT ŘEČI TĚLA | TOP 5 Co o vás říká vaše tělo. In: Youtube. 15. 5. 2017 [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=bxjLoFa3n_Y